

Актуальні питання обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації інформаційних технологій

УДК 330.142.211.4

ОЦІНЮВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В АНАЛІЗІ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Тютюнник Юрій Михайлович,
професор кафедри економічної теорії
та економічних досліджень,
Яреська Олександра Олександрівна,
здобувач вищої освіти ступеня магістр
спеціальності «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія

Важливим напрямом аналізу майнового стану підприємства є оцінювання складу, структури, динаміки та стану необоротних активів. Основною особливістю необоротних активів є їх поступове фізичне та моральне старіння – знос. Для відновлення або заміни зношеної частини необоротних активів, у тому числі основних засобів, в бухгалтерському обліку систематично нараховується амортизація. При цьому характеристика функціонального (технічного) стану (за коефіцієнтами зносу і придатності, часткою активної частини основних засобів) є одним із важливих завдань аналізу основних засобів.

Для оцінювання функціонального (технічного) стану основних засобів використовують насамперед коефіцієнти зносу і придатності. Коефіцієнт зносу характеризує частку вартості основних засобів, списану на витрати діяльності, в первісній вартості основних засобів, а коефіцієнт придатності – частку залишкової вартості в первісній вартості основних засобів.

Зниження коефіцієнта зносу (відповідно підвищення коефіцієнта придатності) свідчить про поліпшення функціонального стану основних

засобів. Якщо на підприємстві переважає застаріле, зношене фізично і морально обладнання та устаткування, це негативно впливає на рівень і динаміку результативних показників його діяльності, призводить до зниження конкурентоспроможності продукції, зменшує потенційні можливості зростання фондівіддачі.

Разом із тим, аналізуючи показники функціонального стану основних засобів, необхідно враховувати, що зростання коефіцієнта зносу (і, відповідно, зниження коефіцієнта придатності) може бути зумовлено:

- методами нарахування амортизації, що обрані на підприємстві;
- придбанням основних засобів із рівнем зносу більшим, ніж у середньому по підприємству;
- низькими темпами оновлення основних засобів, невиконанням завдань із введення в експлуатацію нових і модернізації діючих об'єктів основних засобів.

Основними факторами, що впливають на суму нарахованої амортизації за рік, є:

- первісна вартість основних засобів;
- ліквідаційна вартість основних засобів;
- очікуваний строк корисного використання основних засобів;
- обрані на підприємстві методи нарахування амортизації.

Строк корисного використання основних засобів визначається підприємством самостійно з урахуванням [1, с. 74]:

- очікуваного терміну використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;
- фізичного та морального зносу, що передбачається;
- правових або інших обмежень щодо строків використання об'єкта;
- інших факторів.

Строк корисного використання об'єкта основних засобів може переглядатися у разі зміни очікуваних економічних вигод від його використання. Нарахування амортизації може здійснюватися з урахуванням

мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів, встановлених ст. 145 Податкового кодексу України [2], крім випадку застосування виробничого методу.

Метод нарахування амортизації основних засобів обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від їх використання. Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» [3] амортизація основних засобів може нараховуватися із застосуванням п'яти альтернативних методів (прямолінійного, виробничого, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного), кожен з яких має ряд переваг і недоліків [1, с. 90].

Показники руху і функціонального стану доцільно розраховувати для усіх виробничих основних засобів, активної їх частини, окремих груп виробничих основних засобів і видів обладнання.

Також для оцінювання технічного стану основних засобів важливим є показник частки активної частини основних засобів у загальній їх вартості, зростання якого є ознакою прогресивності структури основних засобів, підвищення технічної оснащеності підприємства, передумовою більш ефективного використання майна.

Список використаних джерел:

1. Верига Ю. А. Облікова політика підприємства [текст] : навч. посіб. / Верига Ю. А., Кулик В. А., Ночовна Ю. О., Іванюк С. Ю. – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 312 с.
2. Податковий Кодекс України № 2755-VI від 2 груд. 2010 р. (зі змін. і доп.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27 квіт. 2000 р. (зі змін. і доп.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.